

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З 1955 ГОДА ●

● NO.41 (3353) ●

● ЧАЦВЕР, 24 КАСТРЫЧНІКА, 2013

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

Сібірскі сэрвіс для “Беларуса”
Пад Цюменню створаны спрыяльныя ўмовы для абслугоўвання сельгастэхнікі, у тым ліку і з нашай краіны **Стар. 2**

Разам мы — мацнейшыя
У канцы кастрычніка пройдзе з’езд Усеўкраінскага саюза беларусаў **Стар. 2**

Выпрабаванне агнём. І часам...
Міжнародны пленэр па кераміцы “Арт-Жыжаль” ладзіўся сёлета ў дзясяты раз **Стар. 4**

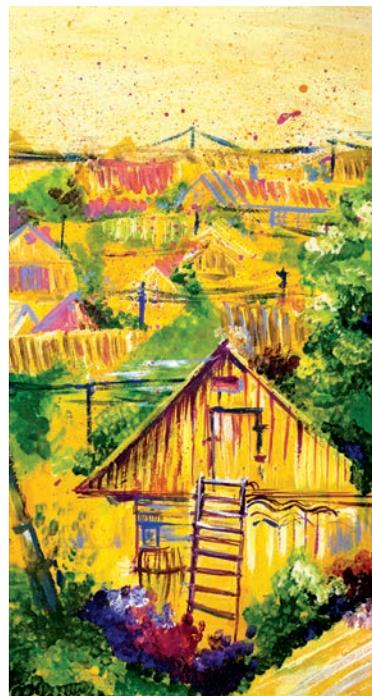
РОДНАЕ

Вішнева натхняе...

Прыгожыя краявіды мястэчка ў Валожынскім раёне і яго ваколліцы запомняцца будучым архітэктарам

Маладыя мастакі ў Вішневе, на беразе рэчкі Гальшанкі

Фарбы лета на палатне

Раней гэта было вялікае мястэчка, дзе мірна жылі людзі розных нацыянальнасцяў. Ёсць звесткі: на пачатак мінулага стагоддзя ў паселішчы на левым беразе рэчкі Гальшанкі — 2650 жыхароў, з якіх 1863 яўрэі. Пад час польскай акупацыі Вішнева ўваходзіла ў склад суседняй дзяржавы, мястэчка было цэнтрам гміны ў Валожынскім павеце. Шмат яўрэяў эмігравала туды ў іншыя краіны. За польскім часам, у 1934 годзе, з’ехаў з Вішнева са сваёй сям’ёй і Шымон Перэс, вядомы ізраільскі палітык, прэзідэнт Ізраіля і лаўрэат Нобелеўскай прэміі міру 1994 года. Горкі лёс чакаў тых яўрэяў, што засталіся ў Вішневе: нацысты 30 жніўня 1942 года забілі 1100 яўрэяў. Нагадвае пра трагедыю мемарыяльны камень.

Мінулым летам Вішнева прыцягнула ўвагу маладых мас-

такоў. Як вядома, Шымон Перэс нядаўна адзначыў сваё 90-годдзе. Гэтай падзеі прысвячалася выстава “Паштоўкі з Вішнева” ў галерэі Мінскай абласной бібліятэкі імя Пушкіна. Па выніках пленэру, адабраўшы лепшыя творы, выставу наладзіў член Беларускага саюза мастакоў, выкладчык архітэктурнага факультэта Беларускага нацыянальнага тэхнічнага ўніверсітэта Алесь Квяткоўскі. Усе працы, прадстаўленыя на выставе, зробленыя яго студэнтамі 2-га курса пасля падарожжа ў Вішнева. Як вопытны выкладчык і мастак, Алесь Адамавіч ведае, наколькі патрэбны творчым людзям для натхнення новыя ўражанні. “Раней, бывала, мы са студэнтамі ездзілі ў Львоў, Самарканд, але тое далёка і патрабуе саліднага фінансавання, — расказаў мне спадар Алесь. —

Таму вырашылі ездзіць бліжэй, а галоўнае — маляваць Беларусь! Паехалі ў Вішнева, і дапамог нам у тым “Прыорбанк”: аўтобус на 14 месцаў і рамкі для карцін — за кошт спонсара. Рамкі, дарэчы, нятанна, ды і карцін шмат”.

Карціны, варта зазначыць, цікавыя і розныя. На іх бачныя маляўнічыя краявіды Валожыншчыны, сама вёска Вішнева — радзіма ізраільскага прэзідэнта. Дарэчы, і не толькі яго, бо і Алесь Квяткоўскі нарадзіўся на Валожыншчыне, як і Сяргей Касцючэнка, старшыня праўлення “Прыорбанка”, пры падтрымцы якога ажыццявіўся праект. А што спадабалася ў вандроўцы студэнтам? Дзіміда Алена: “Гэта запомніцца! Выязджалі на 5 дзён, харчаваліся за кошт мясцовага аграпрадпрыемства, а начавалі ў бібліятэцы.

Было весела!” Крыстына Шкацёнак: “У Вішневе класна, усім спадабалася, і надвор’е спрыяла. А яшчэ я б хацела папрацаваць у Брэсце: вельмі падабаецца гэты горад. І я люблю ноччу маляваць”. Мікіта Рухля таксама задаволены працай на пленэры, марыць гэтаксама папрацаваць у Віцебску. Калі ж узгадалі мы выдатных віцебскіх мастакоў, Мікіта заўважыў, што ён больш натхняецца рэальнасцю...

Гісторыя. Прыгожыя краявіды. Маладосць... Магчыма, і пэўныя нязручнасці такога вандроўнага жыцця для мастакоў поўняцца рамантыкай. Застаюцца добрыя ўспаміны ў душы, а на палатнах — уражанні ад творчых вандровак. Алесь Квяткоўскі ўпэўнены: падобныя праекты будуць мець працяг.

Іван Бяляцкі, супрацоўнік Інстытута культуры Беларусі

ПОВЯЗЬ ЧАСОЎ

Марская слава Бацькаўшчыны

Дзень стварэння рэгулярнага ваенна-марскога флоту Расіі прыпадае на 20 кастрычніка. І хоць у Беларусі свайго мора няма, ды слаўных маракоў — вельмі шмат.

Летась у жніўні, калі пад Мінскам урачыста адкрывалі мемарыял-помнік “Маракам зямлі беларускай — ад удзячнай Расіі”, створаны намаганнямі ветэранаў флота абедзвюх краін, газета “Голас Радзімы” пісала пра даўнія марскія традыцыі беларусаў. Была сёлета і мая публіка-

цыя пра тое, што двума флатамі камандуюць нашы землякі. Яна зацікавіла нашых суайчыннікаў. І блізкаю мне як былому марскому афіцэру тэму цікава прадоўжыць. Дарэчы, з Беларусі, падлічылі, родам больш за 70 адміралаў!

Але спачатку пра дату. Як вядома, цяпер Дзень ВМФ у Бела-

русі і Расіі адзначаецца ў апошнюю нядзелю ліпеня. Аднак рашэнне аб стварэнні рэгулярнага ваенна-марскога флоту Расіі баярская дума па патрабаванні Пятра I прыняла 20 кастрычніка 1696 года. “Гэты дзень і прынята лічыць днём нараджэння Расійскага ваенна-марскога флоту”, —

знаходзім у інтэрнэце. Калі флот пачынаў стварацца, беларускія тэрыторыі яшчэ не ўваходзілі ў склад Расійскай імперыі. Але добрыя мараходы, якія хадзілі па буйных рэках “у варагі ды грэкі”, гэта значыць на Балтыку і Чорнае мора, сярод продкаў нашых былі спрадвеку. → **Стар. 3**

ВЕСТКІ

Слуцкія паясы: вяртанне гістарычнай памяці

Беларусь прадаўжае весці перамовы з Расіяй аб вяртанні ў краіну беларускіх культурна-гістарычных каштоўнасцяў

Аб тым гаварыў Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка, выступаючы на калёквіуме са студэнтамі Магілёўскага дзяржуніверсітэта імя Аркадзя Куляшова. Як вядома, у адзначэньне гэтай восенню стогадовай юбілей: Магілёўскі настаўніцкі інстытут створаны 1 кастрычніка 1913 года. Дзясяткі тысяч спецыялістаў атрымалі там адукацыю, яны працуюць як у Беларусі, так і ў замежжы. Сярод выпускнікоў 1975 года быў і будучы Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка. Цяпер у вну вучыцца каля 8 тысяч студэнтаў, у тым ліку і расіяне, азербайджанцы, балгары, кітайцы, іранцы і туркі.

Кіраўнік дзяржавы на сустрэчы са студэнтамі падкрэсліў, што зусім нядаўна гаварыў з Прэзідэнтам Расіі аб вяртанні нацыянальных гістарычных каштоўнасцяў, такіх, напрыклад, як Слуцкія паясы. Ён заўважыў: “Перамовы ідуць цяжка. Думаю, пытанне мы вырашым, і будзе прыклад вяртання гэтых каштоўнасцяў”.

Аляксандр Лукашэнка расказаў, што ў Беларусі завяршаецца стварэнне лініі па вытворчасці Слуцкіх паясоў. “Гэта будучы сапраўдныя Слуцкія паясы, зробленыя па тэхналогіі таго часу”, — адзначыў Прэзідэнт.

А колькі слуцкіх паясоў у Беларусі і за рубяжом ацалела? Статыстыка такой няма, рыхтуецца каталог паясоў і іх фрагментаў.

Помнік “Нашчадкам у прыклад”

ЯК СПРАВЫ, ДЫЯСПАРА?

Сібірскі сэрвіс для “Беларуса”

Пад Цюменню створаны спрыяльныя ўмовы для абслугоўвання розных узораў беларускай сельгастэхнікі

Рыгор Арэшка

Нядаўна дэлегацыя Беларусі на чале з першым намеснікам Міністра прамысловасці Іванам Дзямідовічам наведвала рэгіёны Заходняй Сібіры: Цюмень і аўтаномную акругу Югры (з цэнтрам у Ханты-Мансійску). Вывучаліся магчымасці развіцця гандлёва-эканамічных сувязяў, а пад Цюменню, у пасёлку Вінзілі, прэзентаваўся бізнэс-праект “Пышмінская даліна”. Там створана тры сервісныя цэнтры, адзін з якіх, “ТехноЦентр”, выступае дылерам маркі “Беларус” Мінскага трактарнага завода. Госці, а гэта прадстаўнікі буйнешых машынабудавальніцых вытворчасцяў, аглядзелі рамзоны, склады запчастак, даведаліся пра асаблівасці працы персаналу. Журналісты рэгіянальнай прэсы адзначаюць: у наладжванні стасункаў з нашай краінай вялікую ролю іграе ганаровы консул Беларусі ў Цюменскай вобласці Уладзімір Шугля. “Усяго некалькі гадоў таму марознай зімой ён паказваў журналістам каркас будучага тэхцэнтра, а вось ужо ад-

Ганаровы консул Беларусі ў Цюменскай вобласці Уладзімір Шугля (у цэнтры) сустракае землякоў

былося і адкрыццё аб’екта,” — напісала адна з газет.

Тэхцэнтры — выдатная пляцоўка для дэманстрацыі, продажу, сэрвісу сельгастэхнікі, правядзення выстаў. Там жа рыхтуюцца высокакваліфікаваныя спецыялісты, створаны сучасны аўтадром-трактардром і праводзяцца заняткі па ваджэнні і працы на сельгастэхніцы са студэнтамі. Маштабны праект мае назву “Пышмінская даліна”,

ён бурна развіваецца: там будзе выставачны цэнтр, вучэбна-дэманстрацыйны аб’ект, гатэль, паркоўка, кафэ, міні-фермы... Пра гэта гаварылася і ў абласным урадзе на сустрэча дэлегацыі з прадстаўнікамі цюменскага дэпартаменту АПК. Падкрэслівалася: Цюменскі рэгіён і ў прыватнасці аграбізнес зацікаўлены ў кантактах з Беларуссю. Кіраўнік аграведства выказаў падзяку Уладзімі-

ру Шуглю, які арганізаваў прыезд у рэгіён прадстаўнічай дэлегацыі.

Цюменскі рэгіён і Беларусь звязваюць даўнія стасункі. Паводле слоў Івана Дзямідовіча, раней вобласць успрымалася як нафтагазавая сталіца, цяпер брэндам яе становіцца і развіты аграсектар.

Партнёрства рэгіёну з Беларуссю пашыраецца. Цюмень набыла больш за 140 беларускіх аўтобусаў, і яшчэ

больш за 200 паступіць туды да канца года. У цюменскіх дамах працуюць ліфты “Магілёўліфтмаша”, там любяць беларускую харчовую прадукцыю, карыстаюцца попытам тавары народнага спажывання, вырабы з трыкатажу. За апошні час экспарт з Беларусі павялічыўся ў рэгіёне амаль у тры разы. А сельгастэхніка ж укамплектавана і расійскімі дэталямі, таму выгада тут — узаемная.

СУАЙЧЫННІКІ

Разам мы — мацнейшыя

У канцы кастрычніка пройдзе з’езд Усеўкраінскага саюза беларусаў

Іван Іванай

У рэдакцыю дасланы зварот да суайчыннікаў і аднадумцаў, які падпісалі ганаровы старшыня Усеўкраінскага саюза беларусаў Віталь Курашык і старшыня ўсеўкраінскага аб’яднання “Беларусь” Віктар Камісарук. “Мы звяртаемся да ўсіх, хто не можа падзяліць сваю любоў паміж Украінай, грамадзянамі якой мы з’яўляемся, і роднай Беларуссю, дзе нашы вытокі, дзе магілы нашых продкаў, — чытаем у звароце. — За гады найноўшай гісторыі Украіны вы захоўвалі, падтрымлівалі культуру, мову і традыцыі беларускай нацыі. Гэта знайшло адлюстраванне і ў тым, што многія з нас сталі ўдзельнікамі і арганізатарамі беларускіх нацы-

Беларусы Севастопаля разам святкуюць Купалле

янальных грамадскіх суполак у розных рэгіёнах Украіны. У кагосьці гэта атрымалася лепей, і ў іх ёсць чаму павучыцца тым, каму не ўсё задуманае ўдалося зрабіць. На мяжы 2000-х гадоў былі створаны дзве ўсеўкраінскія грамадскія арганізацыі: Усеўкраінскі саюз беларусаў і ўсеўкраінскае аб’яднанне “Беларусь”. Арганізатары іх па-рознаму бачылі перспектывы аднаўлення беларусаў Украіны, але сыходзіліся ў галоўным: у неабходнасці надаць тую вагу і аўтарытэт беларускай дыяспары ва Украіне, якія яна па праве заслужыла.”

Кіраўнікі абедзвюх суполак мяркуюць, што сёння трэба надаць новую дынаміку ў развіцці і згуртаванні беларускай дыяспары ва Украіне, прычым іх актыў, кіраўніцтва да аб’яднання гатовыя. “Гэта неабходна для захавання духоўнай і матэры-

яльнай культуры, абароны нашых правоў і свабод — нацыянальных, моўных, асветніцкіх, сацыяльна-эканамічных і іншых (ахова здароўя, экалогія), а таксама ўмацавання і развіцця культурных, гандлёва-эканамічных, навукова-тэхнічных і інфармацыйных сувязяў з Беларуссю”.

Віталь Курашык і Віктар Камісарук запрашаюць суайчыннікаў паўдзельнічаць у падрыхтоўцы з’езду ўсеўкраінскага саюза беларусаў, які плануецца правесці напрыканцы кастрычніка ў Кіеве. Арганізатары гатовы разгледзець прапановы па парадку дня з’езду і спадзяюцца, што па выніках з’езду на чале дыяспары з’явіцца новы лідар. “Такі кандыдат у нас ёсць: гэта Пётр Уладзіміравіч Лайшаў. Чалавек з велізарным жыццёвым вопытам, работнік вытворчасці і эканаміст, адміністратар. Пётр

Уладзіміравіч мае беларускія карані, ён родам з Гомельшчыны, шмат гадоў прапрацаваў у Беларусі, вядомы практычнымі справамі і карыстаецца вялікім аўтарытэтам як ва Украіне, так і ў Беларусі. Мы маем намер прасіць яго ўзначаліць беларускую дыяспару ва Украіне і спадзяемся на вашу падтрымку ў гэтым. Шматгадовы лідар беларускай дыяспары Ірына Аляксандраўна Аржахоўская ў цяперашні час па стане здароўя выконваць абавязкі кіраўніка не мае магчымасці”.

На з’ездзе прапануецца таксама разгледзець і зацвердзіць формы ўзаемадзеяння дзвюх усеўкраінскіх арганізацый, прыняць новыя статут і праграму ўсеўкраінскага саюза беларусаў, абраць кіраўніка беларускай дыяспары ва Украіне, а таксама склад кіруючых, выканаўчых і кантралюючых органаў. Па прапанове рэгіянальных суполак ды ініцыятыўных груп будуць разглядацца і іншыя пытанні. Да ўдзелу ў з’ездзе запрошаны не толькі сябры афіцыйна зарэгістраваных рэгіянальных беларускіх суполак, але і “ініцыятыўныя групы беларусаў з рэгіёнаў Украіны, якія хочуць і могуць прыняць актыўны ўдзел у захаванні і распаўсюдзе нашай беларускай культуры і традыцый”.

ПРЫЯРЫТЭТЫ

З чаго пачынаецца Радзіма

Мацей Гуліцкі

На Сацыяльным форуме ў Расіі з важнай ініцыятывай выступіла беларуская дэлегацыя

Дэлегацыя Міжнароднага фонду і беларускай Рэспубліканскай духоўна-асветніцкай праграмы “Сям’я — Яднанне — Айчына” ўдзельнічала ў рабоце трэцяга Сацыяльнага форуму Расіі “Сацыяльная салідарнасць у дзеянні. Чалавек у цэнтры ўвагі”, які праходзіў у Маскве. У шэрагу тых, хто ладзіў форум, былі Савет Федэрацыі і Дзярждума Расіі, расійскі Урад, Грамадская палата Расіі ды іншыя арганізацыі. Абмеркаванні актуальных пытанняў ішло на дзесяці секцыях, і беларуская дэлегацыя актыўна ўдзельнічала ў трох з іх. У прыватнасці, выступаў з дакладам “Дзяржаўная сямейная палітыка ў сучасных умовах: партнёрства сям’і, улады, бізнэсу і грамадства” старшыня праўлення фонду “Сям’я — Яднанне — Айчына” Уладзімір Грозаў. Ён ад-

Сям’я — гэта прыгожа!

значыў, як важна цяпер умацоўваць духоўна-маральную аснову сям’і як базавай сацыяльнай ячэйкі любога сацыялізму, у якой і ідзе станаўленне чалавека. Дакладчык прадставіў на форуме ўнікальную сацыяльную канцэпцыю “Культ сям’і — нацыянальная ідэя Беларусі”, распрацаваную пад эгідай фонду вядучымі спецыялістамі і вучонымі краіны. Ён прапанаваў сумесна стварыць і развіваць Міжнародны цэнтр сям’і на базе помніка культуры Беларусі — паркава-сядзібнага комплексу “Сёмкава”, што пад Мінскам.

Выступленне выклікала вялікую цікавасць на форуме, усе ўдзельнікі якога атрымалі брашур “Культ сям’і — нацыянальная ідэя Беларусі” і “Куды кліча нас гендэрнае раўнапраўе?”.

ПОВЯЗЬ ЧАСОЎ

Марская слава Бацькаўшчыны

(Заканчэнне.
Пачатак на стар. 1)

Камандзірамі не нараджаюцца

Асаблівая павага ў марскоў да камандзіраў, капітанаў. Яно і зразумела: як вядома, камандзір у крытычнай сітуацыі пакідае карабель апошнім, ён жа адказвае за яго бяспеку, дзеянні экіпажа. Аўтарытэт камандзіра — гэта звычайна высокая марская вывучка і практычныя навыкі, ґрунтоўныя веды і агульная культура. У цане на флоце і здольнасць адстаяць сваё меркаванне перад начальствам ды паважлівае стаўленне да падначаленых. Менавіта такім помніцца і мой першы камандзір — капітан 1 рангу Уладзімір Гарахоўскі. Ён быў камандзірам вялікага дэсантнага карабля “Іван Рогов”, на які я быў прызначаны служыць пасля заканчэння ваенна-марскога вучылішча. Згадваю заняткі па штурманскай падрыхтоўцы, Уладзімір Рыгоравіч праводзіў іх сам. Весці карабель, манеўраваць гігантам — адметнае майстэрства патрэбна, а ён даходліва растлумачваў і няпростыя рэчы. Пазней, у далёкіх паходах, мне даводзілася выконваць абавязкі вахцённага афіцэра, і я быў удзячны камандзіру за веды. Мяркую, словы шчырай падзякі камандзірам могуць выказаць і многія нашы землякі, якія служылі на флоце. Дарэчы, 8 кастрычніка ў ВМФ Расіі адзначаецца і такое свята: Дзень камандзіра надводнага, падводнага і паветранага карабля. Ён зацверджаны загадам галоўнакамандуючага ВМФ у верасні 2007-га ў гонар перамогі расійскіх караблёў у Наварынскай марской бітве 1827 года. Як вядома, адным з вынікаў той перамогі стала (з 1829 года) аўтаномія Грэцыі. Да святых імпрэз далучаюцца і беларусы, якія ў розны час служылі на флоце, у тым ліку і на камандзірскіх пасадах. Згадаем некаторых з іх.

Нашчадкам у прыклад

У кагорце марскіх камандзіраў шмат беларусаў. Ды, напэўна, найбольш вядомы сярод іх — ураджэнец Дуброўна Віцебскай губерні Аляксандр Казарскі, камандзір 18-гарматнага брыга “Меркурий”. Карабель на чале з капітан-лейтэнантам атрымаў бліскучую перамогу пад час Руска-турэцкай вайны 1828-29 гадоў. 26 мая 1829 года яго атакавала турэцкая эскадра, “Меркурий” уступіў у няроўны бой з лінейнымі караблямі “Селіміе” (110 гармат) і “Рэал-бей” (74 гарматы) каля Басфора. Пры тым суперніку былі нанесеныя сур’ёзныя пашкоджанні, турэцкія караблі леглі ў

Аляксандр Казарскі

дрэйф, а “Меркурий” удала сышоў ад пераследу. Геройскі карабель быў ушанаваны кармавым Георгіеўскім сцягам, заахвачаны і яго экіпаж. А імператар Мікалай I прыняў спецыяльны ўказ, у якім гаварылася: “... Мы жадаем, каб памяць знакамітых заслуг каманды брыга “Меркурий” і яго ніколі ў флоце не знікала, а, пераходзячы з роду ў род на вечныя часы, была прыкладам

Іван Айвазоўскі. Брыг “Меркурий”, атакаваны двума турэцкімі караблямі. 1892 г.

для нашчадкаў”. Такія словы ёсць і на пастаменце помніка брыгу і яго камандзіру: “Нашчадкам у прыклад”, які быў закладзены да 5-х угодкаў подзвігу на Матроскім бульвары ў Севастопалі і адкрыты ў 1839 годзе. Аўтар праекта — акадэмік архітэктуры Аляксандр Брулоў, брат знакамітага мастака. Ля помніка, дарэчы, часта сустракаюцца цяпер у святы беларусы Севастопаля.

“Вытрыманы, дысцыплінаваны і смелы”

У розныя перыяды развіцця расійскага і асабліва савецкага флоту нашы суйчыннікі, займаючы камандзірскія пасады, паказвалі прыклады як асабістага гераізму і мужнасці, так і ўмелага камандавання экіпажамі падлодак, надводных караблёў і авіязлучэннямі Ваенна-марскога флоту. Вось прыклад. У маі 1942 года камандзір 4-га дывізіёна падлодак Паўночнага флоту капітан 2 рангу Мікалай Марозаў падпісаў прадстаўленне на ўзнагароджанне нашага земляка, камандзіра ПЛ “М-176” капітан-лейтэнанта Іосіфа Бандарэвіча

ордэнам Чырвонага Сцяга. У дакуменце гаворыцца: “Вытрыманы, дысцыплінаваны і смелы камандзір. У Айчыннай вайне супраць нямецкіх захопнікаў праявіў сябе смелым і мужным воінам-камандзірам. Правёў шэраг смелых і дзёрзкіх аперацый і нанёс ворагу значны ўрон. За час ваенных дзеянняў знішчыў 7 караблёў праціўніка. Агульны танаж патоплёных караблёў складае 45 тысяч тон. Пераадоляючы моцную ахову канвоюў, нягледзячы на моцнае супрацьдзеянне суперніка таварыш Бандарэвіч смела атакаваў ворага і выходзіў заўсёды пераможцам. За актыўныя баявыя дзеянні супраць нямецкіх акупантаў, за смеласць і мужнасць у баі раней узнагароджаны ордэнам Чырвонага Сцяга”. Пазней камандуючы Паўночным флотам віцэ-адмірал

Арсеній Галаўко зацвердзіў гэтае прадстаўленне.

Адкуль родам Іосіф Лук’янавіч? Ён нарадзіўся 10 ліпеня 1908 года ў вёсцы Мінкі Ашмянскага павета Віленскай губерні: гэта не-

Іосіф Бандарэвіч

далёка ад Смаргоні. У 1936-м закончыў Ваенна-марское вучылішча імя Фрунзе, а ў 1939-м — спецкурсы камсаставу падводнага плавання пры Чырванасцяжным вучэбным атрадзе падводнага плавання імя Кірава. 13 красавіка 1940 года Бандарэвіч быў прызначаны камандзірам падлодкі “М-176”. У якой і загінуў у чэрвені 42-га разам з экіпажам: гэта быў яго 16-ы баявой паход.

Увогуле падводнікі-бела-

русы ўнеслі значны ўклад ў гераічны летапіс флоту. Падлічана: за час існавання падводнага флоту камандзірамі субмарын сталі больш за 30 ураджэнцаў Беларусі. І гэта без уліку тых, у каго ёсць беларускія карані, але родам яны з Расіі ці Украіны.

Наш чалавек на Балтыцы

Сярод камандзіраў караблёў, якія камандавалі пазней флотаў злучэннямі, таксама ёсць нашы землякі. Напрыклад, віцэ-адмірал Валянцін Дрозд. Нарадзіўся ён 16 верасня 1906 года на станцыі Буда-Кашалёўская, цяпер Гомельшчына. У 1925-м па першым камсамольскім закліку паступіў у Ваенна-марское вучылішча імя Фрунзе, дзе яго аднакашнікі былі вядомыя пазней камандзіры Уладзімір Платонаў і Арсеній Галаўко. Размеркаванне атрымаў на

Балтыку. Кар’ера была імклівая: у 27 гадоў — камандзір эсмінца, у 29 — старшы памочнік камандзіра на лінейным караблі “Марат”. У лістападзе 36-га добраахвотнікам паехаў у Іспанію. Пад псеўданімам “Дон Рамон” Валянцін Пятровіч дапамагаў рэспубліканскаму флоту, быў ваенна-марскім дарадцам камандуючага флатыліяй Вісэнтэ Рамірэса. Нярэдка яму даводзілася браць на сябе і яго ролю. У Іспаніі нашага земляка ведалі як марскога героя. За праяўленыя мужнасць і адвагу ў баях па разгроме іспанскага фашысцкага флоту Валянцін Дрозд быў узнагароджаны ардэнамі Леніна і Чырвонага Сцяга.

У лістападзе 37-га ён ужо камандзір брыгады эсмінцаў, а праз пяць месяцаў — камандуючы Паўночным флотам. Самы малады, дарэчы, за ўсю гісторыю Паўночнага флоту. З верасня 41-га па студзеня 43-га камандаваў эскадрай караблёў Балтфлоту, актыўны ўдзельнік абароны Ленінграда. У прадстаўленні яго на ордэн Чырвонага Сцяга, якое падпісаў камандуючы Балтфло-

там віцэ-адмірал Уладзімір Трыбуц у лістападзе 41-га чытаем: “Таварыш Дрозд з першых дзён вайны асабіста ўдзельнічаў і кіраваў мар-

Валянцін Дрозд

скімі аперацыямі па знішчэнні караблёў суперніка. У выключна напружаных умовах караблі эскадры вялі баявую дзейнасць у Маанзунд, дзе па некалькі разоў у суткі адбівалі налёты авіяцыі суперніка на нашы берагавыя ўмацаваныя аб’екты, прымаючы галоўныя бомбавыя ўдары на сябе. У марскіх баях было знішчана некалькі мінаносцаў і больш за 10 транспартаў праціўніка. Дзякуючы наяўнасці вялікага вопыту, таварышу Дразду ўдалося вывесці Маанзундскім пралівам крэйсер “Киров”. Вялікую ролю караблі эскадры выканалі і пры абароне Таліна... За асабістую мужнасць, смеласць і рашучасць, праяўленую ў баях з нямецкімі захопнікамі, віцэ-адмірала Дразда Валянціна Пятровіча ўзнагародзіць ордэнам Чырвонага Сцяга”. Мужны камандзір не дажыў да Вялікай Перамогі: загінуў на баявым пасту ў 37 гадоў пад Кранштатам пры артабстрэле 29 студзеня 1943 года. Пахаваны віцэ-адмірал Валянцін Дрозд у Аляксандра-Неўскай лаўры ў Санкт-Пецярбурзе. А ў Буда-Кашалёве ля ўваходу ў гарадскі парк усталяваны помнік герою-земляку.

Самалёты над морам

Нашы землякі былі і сярод камандзіраў авіязлучэнняў ваенна-марскога флоту. Варта згадаць, напрыклад, Макара Уласавіча Барташоў: палкоўнік, марскі лётчык, Герой Савецкага Саюза. Нарадзіўся 20 верасня 1909 года ў Жлобіне, на Гомельшчыне, у сям’і рабочага. На флоце з 1929 года, закончыў Ленінградскую ваенна-тэарэтычную школу, Школу ваенных лётчыкаў у Барысаглебску і Ейскую школу марскіх лётчыкаў. Першым месцам службы Барташоў была 60-я эскадрылья цяжкіх бамбавікоў ВПС Чарнаморскага флоту. У жніўні 37-га яго прызначылі камандзірам атрада 28-й эскадрылья Ціхаакіянскага флоту. На Далёкім Усходзе служыў да канца 46-га: камандаваў эскадрыльяй, палком, затым і дывізіяй.

У ходзе вайны з Японіяй

у 45-м камандаваў 12-й штурмавой авіядывізіяй ЦФ. Палкоўнік Макара Барташоў асабіста пагалавіў варожы танкер. Лётчыкі яго дывізіі здзейснілі 532 баявыя вылеты, нанёшы суперніку адчувальныя страты.

Званне Героя Савецкага Саюза нашаму земляку прысвоена ў верасні 1945-га. У прадстаўленні гаворыцца: “За час баявых дзеянняў з 9 па 17 жніўні 1945 года супраць Японіі 12-я штурмавая авіядывізія ВПС ЦФ пад камандаваннем палкоўніка Барташоў Макара Уласавіча правяла шэраг бліскучых аперацый... За ўмелае кіраўніцтва часцямі авіядывізіі, паспяховае выкананне баявых заданняў і праяўленую пры тым асабістую мужнасць і адвагу палкоўнік Барташоў варты ўшанавання вышэйшай урадавай узнагародай: званнем Героя Савецкага Саюза”. Пасля вайны Макара Уласавіч закончыў Акадэмічныя курсы пры Ваенна-марскай акадэміі. Ён быў узнагароджаны ордэнам Леніна, двума ардэнамі Чырвонага Сцяга, ордэнам Чырвонай Зоркі, шматлікімі медалямі. Палкоўнік Барташоў трагічна загінуў пры выкананні службовых абавязкаў у 1948 годзе, пахаваны ў Калінінградзе. Імем героя названа вуліца ў Жлобіне.

Эстафета прадаўжаецца

І ў пасляваенныя гады многія ўраджэнцы Беларусі служылі на адказных камандзірскіх пасадах у структурах ВМФ СССР, на флатах паставецкіх краін. Напрыклад, з красавіка 2013 года камандуе Чарнаморскім флотам Расіі віцэ-адмірал Аляксандр Вітко, які нарадзіўся 13 верасня 1961 года ў Віцебску. У 1984-м ён закончыў Чарнаморскае вышэйшае ваенна-марское вучылішча імя Нахімава і служыў на Ціхаакіянскім флоце. У 1998-м закончыў Ваенна-марскую акадэмію імя Кузняцова, а ў 2004-м — Ваенную акадэмію Генштаба Ўзброеных сіл Расіі. З 2009-га і да прызначэння камандуючым ЧФ Расіі быў намеснікам камандуючага Паўночным флотам.

Робіць беларусам гонар, што там жа, на Чорным моры ўжо больш за год камандуе Ваенна-марскімі сіламі Украіны віцэ-адмірал Юрый Ільін. Юрый Іванавіч нарадзіўся 21 жніўня 1962 года ў Рагачове, на Гомельшчыне. Зрэшты, пра абодвух камандуючых флатамі, прадаўжальнікаў слаўных марскіх традыцый калынаў марской традыцыйнай Беларусі, можна пачытаць у “Толасе Радзімы” за 1 жніўня тэкст “Землякі камандуюць флатамі”.

Мікалай Бойка, капітан 3 рангу ў запасе

СВОЙ ШЛЯХ

Талент да Кіева давядзе

Украінская сталіца рыхтуецца прыняць фінал дзіцячага “Еўрабачання”. Спадзяемся, кіеўская сцэна будзе шчаслівай для прадстаўніка Беларусі Ільі Волкава, як і для яго земляка Яўгена Літвінковіча.

Нядаўна стала вядома: Беларусь на прэстыжным конкурсе ў Кіеве з кампазіцыяй “Спявай са мной” прадставіць 11-гадовы мінчанін Ілья Волкаў. Думаю, тым беларусам, хто жыве за межамі Бацькаўшчыны, ужо сёння варта прыгледзецца да юнага таленту. Бо, магчыма, ваш голас можа вельмі спатрэбіцца земляку на шляху да перамогі. Зрэшты, не будзем забягаць наперад... Лепш раскажу вам яшчэ пра аднаго вельмі таленавітага беларуса Яўгена Літвінковіча, які ўжо заваяваў сэрцы ўкраінскіх гледачоў.

Адно назіранне: колькі пішу ўжо пра беларусаў ды ўраджэнцаў маёй Бацькаўшчыны, а не перастаю здзіўляцца — якія ж працавіттыя і таленавітыя мае землякі! Прычым якасці тыя працяўляюцца ўсюды, дзе б нашы ні жылі. Вось і Яўген Літвінковіч —

таму прыклад. Яго імклівы ўзлёт на ўкраінскай эстрадзе падобны на дзіўную казку. На кастынгу шоў “Україна мае талент” летась 31 сакавіка ён выканаў хіт украінскай спявачкі Алёшы “Sweet reorle”, з якім яна прадстаўляла Украіну на “Еўрабачанні-2010”. Ды так заспяваў, што гледачы і члены журы апладзіравалі стоячы! Прайшоў усе этапы шоў, апынуўся ў фінале. І там па выніках галасавання гледачоў наш Жэня заняў 3-е месца, атрымаў запрашэнне паспрабаваць сілы ў самым маштабным вакальным шоў Украіны “Х-Фактар”.

Нехта скажа: пашанцавала. Але год назад у эфір тэлеканала СТБ выйшла перадача пра кіеўскі тэлекастынг таго шоў: Літвінковіч за песню “Слова” бярэ чатыры галасы членаў журы, праходзіць у трэці сезон. Беларус

удзельнічаў ва ўсіх дзесяці эфірах “Х-Фактару”. І зноў публіка аддае яму свае галасы, ён заняў другое месца.

Яўген Літвінковіч нарадзіўся ў Жодзіне: горад вядомы заводам па выпуску велікагрузных БелАЗаў. А яшчэ ёсць там пры гарадскім Доме культуры ўзорная студыя эстраднай песні “Серебряная трель”, якой кіруе таленавіты педагог Нэлі Амбарцумян. Шмат у чым дзякуючы ёй Яўген і пачаў спяваць. Дарэчы, педагога па вакале Яўген запрашаў і на свой майскі сольны канцэрт у Кіеве. І яна прыязджала, каб падтрымаць вучня. На канцэрце прэзентаваўся і першы альбом земляка “Знакі Задзяку”, у якім ёсць і чатыры яго аўтарскія песні.

Творчы шлях Яўгена Літвінковіча пачынаў у Беларусі: ён удзельнічаў у адборы ў салісты

Прэзідэнцкага аркестра ў 2009-м, у адборачным туры конкурсу маладых выканаўцаў “Новая хваля-2011”. Спяваў у дуэце з Алёнай Ланскай на “Музычных вечарах у Мірскім замку”. У Беларусі і цяпер жывуць яго родныя і блізкія. У планах спевачка — паўдзельнічаць у “Еўрабачанні”, здзейсніць канцэртны тур па Украіне, ствараць кліпы.

Яўген хоча знаёміць украінцаў з беларускай песняй і мовай, уключыць у рэпертуар песні пра Беларусь. Гледачы любяць яго за непаўторны стыль: арыгінальнае прачытанне, свежыя інтэрпрэтацыі, россып эмоцый... А тая шчырасць, з якой ён спявае пра каханне, пра радасць і тугу, схіляе мяне да думкі: шэрагі прыхільнікаў творчасці Яўгена будуць толькі пашырацца.

Мікола Караблёў, г. Кіев

Яўген Літвінковіч ужо стаў медыйнай асобай у Кіеве

Будуць новыя гастролі

Філармонія Мінска і Варшавы дамовіліся аб супрацоўніцтве

Беларуская дзяржаўная філармонія заключыла дагаворы аб супрацоўніцтве з Нацыянальнай варшаўскай філармоніяй і тэатрам “Оперы і філармонія Падляска” (Беласток). Пра тое паведаміў на прэс-канферэнцыі генеральны дырэктар Белдзяржфілармоніі Аляксандр Гарбар.

“Гэта дае магчымасць паказаць паякам, што мы не толькі фальклорная Беларусь, але і дзяржава з высокім патэнцыялам культуры”, — сказаў Аляксандр Гарбар. Па яго меркаванні, раней беларуска-польскія культурныя стасункі развіваліся аднабока. Практычна ўсе лепшыя салісты з суседняй краіны ўжо выступалі ў Беларусі, чаго не скажаш пра беларускіх дзеячоў мастацтва. Паводле слоў Аляксандра Гарбара, цяпер настала пара задумацца над тым, каб і беларускія выканаўцы як мага больш гастралівалі ў Польшчы.

“Для многіх сталі адкрыццём нашы магчымасці: 19 калектываў у складзе філармоніі. Калегі ўбачылі наш патэнцыял, і гэта настройвае на добрыя партнёрскія стасункі”, — дадаў Аляксандр Гарбар. Ён нагадаў, што Белдзяржфілармонія ўжо супрацоўнічае з установамі Любліна і Гданьска.

Дарэчы. Па залах Беларускай дзяржфілармоніі можна падарожнічаць і віртуальна, зайшоўшы на сайт установы ў інтэрнэце.

ТВОРЦЫ

Выпрабаванне агнём. І часам...

Міжнародны пленэр па кераміцы “Арт-Жыжаль” сёлета ладзіўся ў дзясятны раз

Іван Ждановіч

Сакрэтаў у майстроў-керамістаў шмат. Тварэнні іх папярэднікаў з глыбінь тысячагоддзяў даносяць падказкі: як жылі, у што верылі продкі. А вы бачылі невялічкага глінянага коніка (навуковая назва артэ-факта: Гліняная культура фігурка каня з гарадзішча Гарошкаў), знойдзенага археолагамі пад час раскопак на адным з гарадзішчаў на Палессі? Невялічкі драбок са скарбаў талка званай мілаградскай археалагічнай культуры. Назву яна атрымала па адным з помнікаў — гарадзішчы ля вёскі Мілаград у Рэчыцкім раёне. Письменнік Уладзімір Ліпскі, ураджэнец тамтэйшых мясцін, напісаў цікавы твор “Мілаградскі конік”, надрукаваны сёлета ў часопісе “Малодосць”. Расказваў: натхніўся тварэннем старажытнага кераміста з берагоў роднага і Уладзіміру Сцяпанавічу Дняпра. Увогуле ж вядома каля 300 помнікаў археалогіі мілаградскага насельніцтва, што жыло за тысячу гадоў да нашай эры.

Археологі чытаюць кераміку, нібы кнігі, атаесамляюць “мілаг-

Разныя стылі, фарбы, майстры – гэта і ёсць пленэр “Арт-Жыжаль”

радцаў” з неўрамі Герадота. А што могуць расказаць вырабы з гліны? “Адметная асаблівасць мілаградскай культуры — ке-

рамічны посуд яйка- і шарападобнай формы з прамым альбо крыху адагнутым вонкі венчыкам, або паўсферычны посуд без

венчыка. Тыповая арнаментцыя посуду: па венчыку, шыцы або плечыку — круглыя ямкамі, насечкі, “жамчужыны” — такія нюансы апісваюць спецыялісты.

Маючы справу з першароднай глінай і высокай стыхіяй агню, непаўторную сучасную культуру ствараюць і сённяшнія майстры-керамісты. Чалавек моцны, нібы загартаваная кераміка, і ў той жа час асветлены агнём любові да нялёгкай справы — Валерыя Калтыгін, старшыня Бабруйскай гарадской суполкі Беларускага саюза мастакоў, арганізатар і кіраўнік міжнародных пленэраў па кераміцы “Арт-Жыжаль”. Гэта дзякуючы яму, яго сябрам-паплечнікам з 2003 года ля жывапіснага берага Чыгірынскага вадасховішча штогод улетку ладзіцца пленэры. Дапамагаюць энтузіястам найперш Бабруйскі гарвыканкам, Магілёўскі аблвыканкам, а таксама Бабруйскі мастацкі музей імя Георгія Паплаўскага і, вядома ж, бабруйскае суполка Саюза мастакоў. Спрадвечнае беларускае слова Жыжаль (а гэта язычніцкі бог хатняга, гаспадарчага агню) ведаюць ужо ў дзясятках краін,

бо ўдзельнікамі пленэру былі керамісты як з Беларусі, так і з Расіі, Украіны, Малдовы, Літвы, Латвіі, Польшчы, Балгарыі. Прыязджалі і з больш далёкіх: Вялікабрытанія, Германія, Ісландыя, Турцыя, Румынія, Францыя, Венесуэла, Казахстан, Азербайджан. “Міжнародны пленэр па кераміцы “Арт-Жыжаль” — гэта асаблівы свет мастацтва, — лічыць Валерыя Калтыгін. — Гэта бесперапынны творчы працэс у прыродным асяроддзі, дзе керамісты маюць магчымасць выпрабаваць сябе, паяднанца ў творчасці з агнём-стваральнікам”.

Па выніках пленэраў цяпер ладзіцца выставы. Адна з іх, пад назвай “Рэтраспектыва”, нядаўна праходзіла ў Музеі сучаснага выяўленчага мастацтва. Ёсць нагода згадаць не толькі пра адметны шлях самога “Арт-Жыжаль”, агонь якога асвятляе душы дзясяткаў майстроў з розных краін. Гэта добры напамін і пра наш Мілаград, “жамчужыны”. А таксама Герадота, неўраў — і скіфаў, з якімі, кажуць, “мілаградцы” мелі цесныя стасункі. Пра тое, дарэчы, таксама старажытныя “чарапкі” расказалі...

Заснавальнік:

Установа Адміністрацыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь «Рэдакцыя газеты «Совetskая Белоруссия»».

Вул. Б. Хмяльніцкага, 10*, 220013, Мінск

Рэдактар

Віктар Міхайлавіч Харкоў

Адрас рэдакцыі:

пр. Незалежнасці, 44, Мінск, 220005

Рэгістрацыйнае пасведчанне № 61.

Выдадзена 2 сакавіка 2009 г. Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь

Бюро па рэкламе:

Тэл. +375 17 290 60 11

Тэлефон рэдакцыі:

+375 17 288 17 82;

факс: +375 17 290 68 31

E-mail: golas_radzimy@tut.by

Аб'ём выдання: 1 друк. арк.

Тыраж: 1930, Заказ: 914

Газета надрукавана на Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Выдавецтва «Беларускі Дом друку»». ЛП №02330/0494179 ад 3.04.2009. Праспект Незалежнасці, 79, 220013, Мінск

Час падпісання ў друк: 20.10

Выходзіць 1 раз на тыдзень

Пазіцыі рэдакцыі і аўтараў, матэрыялы якіх друкуюцца на старонках “Голасу Радзімы”, могуць не супадаць.

© “Голас Радзімы”, 2013